

данных. Проектирование экономических информационных систем [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://libraryno.ru/3-2-4-sravnitel-nyu-analiz-sadt-modeley-i-diagramm-potokov-dannyh-proek_ekon_inf_sys/

5. Функціональне моделювання SADT [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrbukva.net/print:page,1,53815-Funkcional-noe-modelirovanie-SADT.html>

ТЕНДЕНЦІЇ ТА РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

***ТЕНИЦЬКА В.А., СТУДЕНТКА*,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Ефективне функціонування економіки країни значною мірою визначається рівнем розвитку банківської системи. В розвинутих країнах банківська система являє собою результат тривалого й складного історичного розвитку в умовах ринкової економіки. Вітчизняна ситуація з трансформацією економіки від планово-адміністративної системи управління до ринкової відбулася за історично короткий період часу, що спонукало до швидкого розвитку банківської системи.

Станом на 01.11.2016 року в Україні було зареєстровано 100 банків, у т.ч. 40 з іноземним капіталом, з них 17 із 100 % іноземним капіталом [5]. За підсумками 1 кварталу 2016 року чисті активи банківської системи становили 1,279 млрд. грн., у тому числі кредитний портфель 943 млрд. грн. Кредитна активність банківських установ у 2016 році була невисокою, що обумовлено обмеженням колом надійних позичальників, високим рівнем невизначеності щодо подальшого розвитку та високою вартістю кредитних ресурсів. Портфель кредитів значно зростав лише у сільському господарстві. Лідерами у кредитуванні аграрного виробництва були такі надвеликі банки, як Приватбанк, Ощадбанк, Укресімбанк, Промінвестбанк, Райффайзен Банк Аваль, КредіАгріколь Банк, УкрСиббанк, ПУМБ, UniCreditBankв основному завдяки розгалуженій мережі відділень цих банків.

---

* *Науковий керівник: Малій О.Г., к.е.н., доцент*

За даними НБУ, збитки за 2016 рік по банківській системі склали 158,48 млрд. грн., з них майже 90 % становлять збитки Приватбанку (135,3 млрд. грн.). Решта 23,18 млрд. грн. збитку отримано 30 збитковими банками. Інші 62 банка отримали прибуток – 8,5 млрд. грн. Збитковість знижується (за висновками 2015 року банки показали 66,6 млрд. грн. збитків), насамперед, за рахунок відрахувань в резерви після девальвації в першому кварталі 2015 року.

Найбільш прибутковими банками за результатами 2016 року були:

Райффайзен Банк Аваль	3,82 млрд. грн.
ОТП Банк	0,96 млрд. грн.
КредіАгріколь	0,81 млрд. грн.
Ощадбанк	0,47 млрд. грн.
ПУМБ	0,37 млрд. грн.

Найбільш збитковими банками були:

ПриватБанк	-135,3 млрд. грн.
Укрсоцбанк	-10,4 млрд. грн.
ВТБ Банк	-6,32 млрд. грн.
Промінвестбанк	-4,23 млрд. грн.
Альфа Банк	-4,09 млрд. грн.

З метою аналізу банки можна розділити по групах-кластерах. Згідно класифікації [1], це – п'ять основних груп-кластерів:

1. Державні банки з державним капіталом (4 банка – ПриватБанк, Ощадбанк, Укресімбанк, Укргазбанк);

2. Великі приватні з українським капіталом (11 банків – банк «Південний», Перший Український Міжнародний Банк, Діамантбанк, Мегабанк, Банк Кредит Дніпро, Таскомбанк, Восток, МІБ, Універсал Банк, Банк інвестицій та збережень, Індустріалбанк);

3. Приватні з іноземним, але не російським капіталом (18 банків – Райффайзен Банк Аваль, УкрСиббанк, ОТП Банк, КредіАгріколь Банк, Кредобанк, Прокредитбанк, Правекс Банк, Піреус Банк, Ідея Банк, Марфін Банк, Дойче Банк ДБУ, Кредит Європа Банк, БТА Банк, СЕБ Корпоративний Банк, Комерційний індустріальний Банк, ІНГ Банк, Український Банк Реконструкції та Розвитку);

4. Банк з російськими акціонерами та кінцевими бенефіціарами (9 банків – Промінвестбанк, Збербанк, ВТБ Банк, Укрсоцбанк, Альфа Банк, Форвард Банк, БМ Банк, Перший інвестиційний банк);

5. Малі банки з українським капіталом (решта 48 банків).

В 2016 році багато великих банків відновили кредитування

бізнесу. Підприємствам доступні позики на поповнення оборотних засобів по ставці 16-23 % річних, за 2016 рік ставки по кредитах для бізнесу знижені більшістю банків на 3-6 п.п.

Таблиця 1

**Рейтинг надійності великих і найбільших банків,
лютий 2017 року**

№	Банк	Кошти фізичних осіб, млрд. грн.	Власний капітал, млрд. грн.	Відношення коштів фізичних осіб до власного капіталу	Ставки по вкладах в грн. на 3 міс.	Як виріс статутний капітал в 2016 Р., млрд. грн. (фактична до капіталізації)	Сумарний рейтинговий показник
1	Райффайзен Банк Аваль	17,05	10,07	1,693	9,15%	3,15	0,9
2	УкрСиббанк	11,50	4,10	2,802	6%	3,29	0,9
3	КредіАгріколь	6,17	2,48	2,49	11%	0,0	0,9
4	Прокредит Банк	4,68	1,26	3,705	15%	0,42	0,9
5	Ощадбанк	69,15	14,93	4,631	17%	4,96	0,85
6	ОТП Банк	9,34	2,56	3,648	11,5%	2,52	0,8
7	Кредобанк	3,82	1,09	3,509	11%	0,33	0,8
8	Укрексімбанк	24,46	5,26	4,65	14,5%	9,32	0,72
9	Укргазбанк	13,56	4,99	2,717	16,75%	0,00	0,62
10	Приватбанк	151,04	12,66	11,926	17%	29,44	0,52

В 2017 році банки будуть активно пропонувати кредити для юридичних осіб – овердрафти, кредитні лінії. Хоча зробити це зможуть не всі. Адже НБУ своєю постановою № 351 посилив оцінку кредитного ризику. Нові правила, нібито, повинні скоротити кількість махінацій з цифрами в звітності, тобто, змусити банки розкривати реальні данні про якість кредитів. «При оцінці кредитного ризику акцент буде перенесено з поточного рівня обслуговування боргу на фінансовий стан позичальників, що зменшить для банків можливість маніпулювання. Крім цього, посилюються вимоги до застави по кредитах. На практиці виконання нових правил потребує від більшості банків формування додаткових резервів. Зрозуміло, що це лише загострить проблему недостатності капіталу для багатьох банків», - вказує Роман Лепак, фахівець Кредобанку [1].

В банках вважають, що нові правила можуть зупинити

відновлення кредитування, наприклад, через різко зростаючі потреби до якості застави. «Тепер об'єкт незавершеного будівництва або майнові права на будівничу нерухомість не являється прийнятною заставою, не приймаються до розрахунку резерву» [1].

Агропідприємства залучають кредити на поповнення оборотних коштів, з тим щоб профінансувати польові роботи, збір врожаю, закупівлю посадкового матеріалу, засобів захисту рослин, мінеральних добрив. Такі кредити надаються банками у вигляді відновлювальних або невідновлювальних кредитних ліній на 1-3 роки (табл. 2).

Таблиця 2

Умови короткострокового кредитування агробізнесу за даними банків у 2016 році

Назва банку	Максимальний ліміт/строк	Ставка, % річних (грн.)	Комісія разова/щомісячна	Застава
УкрСпббанк	До 70 % оціненої вартості майна / 1 рік	Від 13,9 %	1,5%, min. 2 тис. грн. / ні	Нерухомість (порука)
Райффайзен Банк Аваль	4% доходу за 2015 р. (max 1 млн. грн. – для СПА)/ 1 рік	18,5 – 19,5 %	0,99% / ні	Нерухомість, транспорт, обладнання, право на депозит
Ощадбанк	Різний / 3 роки	24,50 %	0,5% / ні	Нерухомість, майнові права, порука
Укресімбанк	Різний / 1 рік	20,00 %	Ні / 0,1%	Нерухомість, транспорт, обладнання, право на депозит
UniCredit Bank	Різний / 2 роки	26 %	1 тис. грн. / ні	Нерухомість, земля, товари в обороті
ПУМБ	Різний / 3 роки	24-25 %	0,5-0,68% / ні	Право на депозит, нерухомість, транспорт, обладнання
Кредобанк	420% середньо міс. Доходу / 2 роки	20 %	0-1,5%	Нерухомість, транспорт
Укргазбанк	Різний / 18 міс.	21,20 %	1,00%	Нерухомість, транспорт

Залучення кредитів на поповнення оборотних засобів дозволяє агробізнесу тримати продукцію на складах та елеваторах, щоб пізніше реалізувати за більш цікавою ціною.

Ставки по кредитах агропідприємствам на поповнення оборотних засобів в 2016 році багатьма банками також знижені на 3-6 п.п. В середньому, привернути таку позику на рік компанії можуть по ціні 18-24 % річних, а деякі банки з іноземним капіталом готові профінансувати аграріїв і по ставці 14-16 % річних.

При формування можливої суми кредиту банк враховує специфіку діяльності підприємства, його обороти протягом попередніх двох років, кредитну історію, а також проводить оцінку заставного майна. Також має значення для банкірів строк функціонування підприємства на ринку [2].

Висока вартість кредитних ресурсів, відсутність відповідного забезпечення та недостатня кредитоспроможність більшості господарств перешкоджають розвитку ефективних відносин між комерційними банками та сільськогосподарськими товаровиробниками [3, 4].

Таким чином, можна сказати наступне, що діяльність банків в Україні має значні особливості, які продиктовані участю держави в управлінні економікою країни в цілому та банківською системою зокрема.

Література.

1. Деньги. Газета № 20 (334). – 27 октябрю 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dengi.ua>.

2. Малій О.Г. Кредит як джерело фінансування агробізнесу / О.Г. Малій // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка: Економічні науки. – 2016 – Вип. 172. – С. 132-141.

3. Малій О.Г. Лізингове кредитування: стан та перспективи для аграрної сфери / О.Г. Малій // Облік і фінанси АПК. – 2006. – № 7 – С. 94-103.

4. Малій О.Г. Фінансово-кредитні відносини в АПК: [монографія] / О.Г. Малій. – Харків : ХНТУСГ, 2008. – 210 с.

5. Матеріали офіційного сайту Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.